СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 195. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 22. серпня, 1928. VOL. XXXVI. No. 195. Jersey City, N. J., Wednesday, August 22, 1928. THREE CENTS.

НОВА ЛЕТУНСЬКА ТРАГЕДІЯ

МИНУЛО 36 ГОДИН І ПРО ГАССЕЛЯ НІЧОГО НЕ ЧУТИ. ДО СЬОГО ЧАСУ МУСІЛА ЙОМУ ВИЙТИ ГАЗОЛИНА.

НЮ ЙОРК, 21. серпня. — Досі не одержано з нікуди ніякої вістки про те, що сталося з летунами Гасселем і Паркер Крамером, що вилетіли з Канади на аероплані Грейтер Ракфорд до Гренландії. Мусіли правдоподібно впасти в море, або злетіти на землю в такій частині Гренляндії, яка досі не розслідежена. І в однім і другім випадку треба числити на їхню загибіль. Корабель, який плив тою дорогою, якою мав летіти аероплян, доносить, що за весь час не бачив ніде ніякого аероплану.

Летуни мали з собою теплу одіж, сокиру і інші приряди, які уможливлять їм видержати якийсь час на ледах, коли злетіли на землю. Колиж попали на море, ратунку не буде.

ГЕБЕЛЬ ОСЯГНУВ ЛЕТУНСЬКИЙ РЕКОРД.

ПЕРЕЛЕТІВ З ЛОС ЕНДЖЕЛЕС ДО НЮ ЙОРКУ В 18 ГОДИНАХ 58 МІНУТАХ. ЛЕТІВ ПО 142 МИЛІ НА ГОДИНУ.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. — Артур Гебель перелетів вщирщ Злучені Держави, від західного берега до східного, на протязі 18 годин і 58 мінут. Це перший лет, якого доконано без перерви, за одним махом. В той спосіб він побив майже на 8 годин рекорд офіцирів Келлі і Мекреді, котрі перелетіли зі сходу на захід в 1923 році, а рівнож і рекорд ляйтнанта Могена на 2 години. Моген летів з Мичел Филд до Сен Франсиско в 1924 році, а по дорозі зробив 5 перестанків для набирання газоліни.

СМИТ ВІДПОВІДАЄ ГВАЙТОВИ.

КАЖЕ, ЩО И РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ КОМІТЕТ НЕ ВІД ТОГО, ЩОБИ НЕ ПОСЛУГУВАТИСЯ ЗАКИДАМИ ГВАЙТА. ДАЄ ВИЯСНЕННЯ НА КОЖДИЙ ЗАКИД. КАЖЕ, ЩО КОЛИ НАРІД ВИБИРАВ ЙОГО ЧОТИРМА НАВОРОТАМИ, ТО ВИДНО, ЩО НЕ ГОДИТЬСЯ З ГВАЙТОМ.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. — Говернор Смит проголосив листа, в якім подає, що редактор Вилієм Аллен Гвайт з Кензас Сити напав на него за те, що він за часів свого урядування попирав сальони, проституцію, гемблерство і різні інші лиха.

У відповіди на ті „нічемні суґестії" говернор Смит обговорює всі проєкти законів в справі гемблерства чи аморальности і доказує, що він весь час був як найзавзятішим їх приклонником.

БУДЖЕТ НЮ ЙОРКУ ВИНОСИТЬ $550,000,000.

ВОКЕР КАЖЕ, ЩО БУДЕ СТАРАТИСЯ ДЕЩО ЗЧЕРКНУТИ. АЛЕ МАБУТЬ ОСТАНЕ ТАК, ЯК ПРЕДЛОЖЕНО.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. — Буджет міста Ню Йорку на рік 1929 має винести 550 міліонів долярів. Буде отже більший о $38,000,000 від буджету з попереднього року. Річ природна, що така величезна сума стала предметом острої критики. На загал закидають, що заряд міста витрачує величезні суми без потреби, бо держить цілу купу установ, без яких місто могло би цілком добре обійтися.

Мейор Вокер заповів, що скоротить штати і зліквідує непотрібні джаби. А інші думають, що остане по старому.

ДР. БАТЛЕР ВИКЛИКАВ ЗАМІШАННЄ.

ДУМАЮТЬ, ЩО ВІН ПЕРЕЙДЕ ДО ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. — Вся американська преса дуже живо коментує виступ д-ра Батлера, президента колюмбійського університету проти Гувера. Сам Батлер заповів, що він виступає проти Гувера як републиканець, як той, що був вже раз поставлений партією на заступника президента, а раз, ще в 1920 році, був поставлений кандидатом на президента. Запитаний, чи буде голосувати на Смита, відповів, що пожде на його програмову бесіду, а по ній буде мати ще доволі часу до надуми.

Дехто думає, що Батлер покине републиканські ряди і перейде до демократичної партії. Запитаний про те Раскоб, голова Демократичного Народного Комітету, відповів: Я дуже радо хотів би знайти того, що сказав би нам, що нам робити, щоби дістати д-ра Батлера між себе.

Знова Гувер здержався від всяких коментарів.

В ПЕНСИЛВЕНІЇ ПІДУТЬ ЗА СМИТОМ.

ТАК ЗАЯВИЛО РАСКОБОВИ 40 ФИЛАДЕЛФІЙСЬКИХ ВЕЛИКИХ БИЗНЕСМЕНІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. 20. серпня. — В клюбі Раккет говорив підчас лончу Джан Раскоб з 40 найвизначнійшими бизнесменами, міста про вигляди Смита в стейті Пенсилвенія. Всі заявили згідно, що більшість голосів припаде на Смита, бо всі за тим, щоби мати трохи лїпше пиво.

ЛЕТУНСТВО ПРИТЯГАЄ.

З КОЖДИМ МІСЯЦЕМ ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ЧИМРАЗ БІЛЬШЕ АСПИРАНТІВ.

ВАШИНГТОН, 20. серпня. — Департамент торговлі одержує тепер кождого дня стільки письм з просьбами о поради в справі летунства, що змушений видати осібну книжку з відповідями згл. порадами для тих, що хочуть віддатися летунству і дістати лайненс на летуна. Бо листовно тоді на це все відповісти.

ЗІ СВІТА

РИМ. — Італія незадоволена підписанням нетунського договору, бо лише один голос рішив його долю. Італійці думають, що договір буде лише на папері. В ріжних містах Дальматії виникли нові протиіталійські демонстрації, розігнані поліцією.

Італійські фірми масово звільняють робітників Славян.

БЕРЛІН. — Німецький міністер закордонних справ Штреземан повернувся з лікування до Берліна, де має відбутися нарада в справі пакту Келога.

САН ЖУРГО, Мароко. — Страшний пожар знищив військові та цивільні бараки. Багато жовнірів, що брали участь в гашенні вогню, одержали поранення. Втрати дуже великі.

ЛОНДОН. — Після довгої хороби помер бувший військовий міністер Англії вайкавнт Гейдер.

ПАРИЖ. — Саме тепер відбуваються перші великі після війни маневри. Маневри відбуваються одночасно на італійській границі, в Альзації, в рейнській области та в Піринеях.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Капітан Дайот, котрий відправився в бразилійські пущі на розшукання англійського полковника Фосета, який пропав у 1925 році, доносить, що Фосет загинув з рук Індіянів.

ШАНГАЙ. — Підчас нової повені в Шандунській провінції втопилося 1,800 Китайців. Лишилося без даху 40,000. Зруйновано більше ніж 2,000 сіл.

ОСЛЬО, Норвегія. — Направу криголома „Красін"—закінчено. Завтра він виходить в район Шпіцберґена на дальші шукання норвежського дослідника Амундсена та його пятьох товаришів і решти ваалоги експедиції Нобіле.

АТЕНИ. — Ліберальна партія Греції на останніх виборах до парляменту одержала перемогу. Премієром буде Венізельос. Монархісти потерпіли поразку по всіх більших містах Греції.

КОПЕНГАГА. — Большевицька фльота вправлялася біля Готлянда та Ганзенського заливу, коли в той час недалеко шведська фльота мала маневри. Шведи зтурбовані маневрами большевиків коло найбільшого морського порту Карлскрона.

МОНТРЕАЛ. — Сюди прибуло 1,200 безробітних майнерів з Англії. Всі вони бувші жовніри. Уряд направив їх на сільсько-господарську працю.

КАЇРО, Єгипет. — Американський мандрівник бачив невиданий перелет 10 міліонів птахів. Вони летіли смугою 35 миль довгою та 15 миль широкою.

БЕРЛІН. — Повідомляють, що в Бесарабії, в придністрянських районах обявилася нова секта „непорочних". Головним контингентом нової секти є жінки, але головою мужчина Іван Беміров, заарештований Румунами. Число сектантів рахують тисячами. Коли Румуни зачали переводити арешти, то зустріли збройний опір. Сектанська служба дуже скидається на московських хлистів і коли учасники скачуть навколо огнищ цілком голі, їх екстаза доходить до божевілля.

ЛОНДОН. — „Дейлі Мейл" доносить з Ганкова, що в гананській провінції, в полудневому Китаю, бандити захопили голову апостольської католицької місії Фровіса, якого замучили в страшний спосіб. Замордований мав 64 роки.

БЕРЛІН. — В місті Козлові, Тамбовської губернії, застрайкували робітники металюрґічного заводу та залізничні майстерень. Страйкарів розігнано військами. Притім побито 16 людей.

МОСКВА. — Директор ялтинського Східного музею найшов рукопис під назвою „Неджуль Ферадис", написаний у бувшій столиці Золотої Орди в 14 столітті. Рукопис добре заховався і по мистецьки викінчений. Книжка має 549 сторін.

ЯК РОЗСТРІЛЯНО ЗАСУДЖЕНИХ ІНЖИНІРІВ В МОСКВІ.

Німецька преса подає одержані від своїх кореспондентів подробиці смерти 5 присуджених на смерть інжинірів. Дня 9. липня переведено їх, а саме: Горлецького, Юзевича, Боярінова, Будного та Крижановського до одної келії. Над ранком 10. липня ввійшло до келії 4 чекістів, а 10 остало в коритарі під дверима. Присудженим приказали встати та вийти з келії, не забираючи з собою ніяких річей. Крижановський плакав, Боярінов лаяв чекістів та большевиків найгіршими словами, Будний та Юзевич були непритомні, один Горлецький заховувався достойно та зрівноважено. Присуджених завели в підземелля тюрми та в одній з пивниць розстріляли старим чекістським способом „під стенкою".

СПОСІБ НА ДОМАШНІ КЛОПОТИ.

Леон Шварцман прийшов до поліційного комісаріяту у Львові і заявив, що на вул. Германа напали на нього бандити та ограбили із грошей. Коли в допиті його притискали до стіни щодо подробиць нападу, він признався, що все це його видумка під впливом кепських нервів. Його кепські нерви є під впливом домашніх авантур, а ці авантури під впливом кепських фінансів. Цікаво, як це добр. Шварцман уявляв собі, що на його донос до поліції вплинуть до його кишені гроші?

І З ТОГО НЕВДОВОЛЕНІ.

Міжнародня вистава преси в Кельні в Німеччині дала польській пресі знову притоку до чергового наступу на Німеччину. Польській пресі не подобалися дві обставини: 1) що польський відділ виставки представляється надто марненько, 2) що в німецькому відділі вивішено картини, що представляють погані наслідки розірвання Горішнього Шлеська на дві частини: німецьку та польську. Особливо обурена польська преса за зміст пятьох картин, які представляють образово відірвання частини німецького Шлеська Польщею. Одна картина н. пр. представляє, як пилка розрізує пень дерева (одноцілий Шлеськ), наслідком чого обидві частини дерева гинуть, а рівночасно, як новий кордон розділює родину, що з плачем іде в противні сторони. Дальші картини представляють суто німецький характер цілого Шлеську.

Польська преса кидає громами на Німців та жаліє, що взагалі взяла участь у виставці.

ЗНОВА НІМЦІ ВИННІ...

В Ле Бурже у Франції відбувся „зоряний лет" літаків усього світу, в якому мала приняти участь і польська летунська фльота. Тимчасом до цього не прийшло, а завинили в тому, очевидно, Німці; які запросили польських летунів до Берліна, де вони стратили півтора дня на прийняттях, і спізнилися до Бурже.

НЕДОБІР АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЧТИ.

Генеральний почмайстер Злучених Держав заповів, що почта Злучених Держав буде мати в 1929 р. звиш 100 міліонів долярів недобору.

ВІДКРИТТЯ ЛІТАКОВОЇ СТАЦІЇ В УЖГОРОДІ.

В серпни має бути відкрита літакова стація в Ужгороді. Цим має бути отворене пряме воздушне сполучення на дорозі: Ужгород-Кошиці-Братислава-Берно-Прага.

ПРЕЗИДЕНТ РОЗСИПАЛЬ ПОСТУПИТЬ У ПЕНСІЮ.

Президент Закарпаття, Чех Розсипаль, є тепер на відпустці, а в часі його неприсутности, як пишуть „Лідове Новіни", говориться про його наступника. Інформації ці полягають на дійсности, бо Розсипаля зроблено президентом на це, щоб збільшити йому платню і ранґу. На його заступника назначується д-ра Бачинського, визначного провідника аґрарників.

ПОБОРОВА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

Військова жандармерія й поліція після довгого слідства викрила й у Львові надужиття в звязку з побором рекрутів. Арештувала 3 військових лікарів і кілька цивільних осіб, які посередничили за добрі гроші в звільнюванню здорових молодців від війська.

ПОЛЬЩА ХОЧЕ ДАЛІ ДУРИТИ ЛИТВУ

ПОЛЯКИ НІБИТО ИДУТЬ НА УСТУПКИ. ЛИТВА НЕ ВІРИТЬ ПОЛЬЩІ, ПРИСЛУХУЮЧИСЬ ДО БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРЕСИ

ВАРШАВА, 20. серпня. — Литва одержала польську ноту, в якій Польща згоджується приняти участь в конференції по розрішенню торговельного питання, відновлення телеграфічного, почтового та залізничого руху. Польща нібито згідна вже на конференцію в Кенігсберґу, а не в Женеві, але Залескі просить відложити конференцію, бо він нібито не може приїхати на 22. серпня.

В Ковні, столиці Литви, хоч ці уступки і справили добре враження, не дуже вірять у щирість Поляків. Газети передруковують большевицькі повідомлення про те, що Польща готується до нападу й анексії Литви та німецької території. Офіціяльна преса висловлює думку, що большевицькі повідомлення є не що інше, як пропаганда.

МОЖЛИВІ ЗМІНИ В СССР.

АВТОРИТЕТ СТАЛІНА ПАДЕ. СПОДІВАЮТЬСЯ ЙОГО ДИМІСІЇ. НА ЙОГО МІСЦЕ ПРИЙДЕ БУХАРІН. НЕДУГА ДИКТАТОРА.

БЕРЛІН, 20. серпня. — З Москви доносять про скорі можливі зміни в складі комітету комуністичної партії. Вплив Сталіна в партії сильно упав, а упертість та небажання йти на примирення з опозицією підрвали його престиж. Призначення на високі посади своїх земляків Грузинів викликало невдоволення серед старих большевиків, котрих заміняли молоді і нові в партії люде.

Сталін разом з Риковим знаходиться на лікуванні на Кавказі. Його хороба печінки загострилася і це вже примушує його податись до димісії. На його місце генерального секретаря комуністичної партії має прийти Бухарін.

КИТАЙЦІ РОЗБИЛИ МОНГОЛІВ.

МАНДЖУРСЬКІ ВІЙСЬКА ОДЕРЖАЛИ ПЕРЕМОГУ. ЧЕРВОНА КАВАЛЕРІЯ ВІДСТУПАЄ. ПОВСТАННЯ МОНГОЛІВ — СПРАВА КОМУНІСТІВ. В ХАРБІНІ АРЕШТОВАНО ДИРЕКТОРА СХІДНО-КИТАЙСЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ.

ХАРБІН, 20. серпня. — Пятьдесять миль від російської границі виник серіозний бій між повставшими Монголами і манджурськими військами, висланими проти повстанців. Монголи потерпіли поразку й відступили, забираючи зі собою ранених. Число вбитих перевищує 50. Передбачають, що монгольська кіннота встановила контакт з большевицькими патрулями, але це не помогло большевикам.

Манджурський уряд доносить, що напад червоної кінноти зліквідований. Бої тревали цілий тиждень. В Харбіні по наказу уряду арештовано большевицького директора Східнокитайської залізниці Ляшевича, обвинуваченого в зносинах з повстанцями-Монголами.

Японці вважають, що монгольське повстанне зорганізовано агентами Москви. Японія задивляється на це як на поважну пропаганду. Погром червоної кінноти збільшує значіння сина Чан-Тсо-Ліна, керуючого тепер Манджурією.

Большевики знова обвинувачують Японців у повстанні Монголів, добачуючи в тім провокацію Японії, щоби мати вільну руку в Манджурії.

УЛАН БАТОР, 20. серпня. — Большевицький уряд совєтської Монголії опублікував офіційне повідомлення щодо виступу монгольської кінноти. В свойому повідомленню він відкриває закиди уряду в організації інвазії на китайську Монголію та винить Японію в розповсюджуванню брехливих чуток.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ НАНКІНОМ І ТОКІО.

НА ДОРОЗІ ДО ПОРОЗУМІННЯ.

ТОКІО, 20. серпня. — Переговори між націоналістами і Японією вступили в нову фазу. Виникла можливість найдення середньої лінії. Японський генеральний консуль у Шангаю, Ядa, котрий прибув на конференцію з Танакою, заявив, що він вибачає Китайцям їх випад проти Японії, проти якої цей випад не був спеціяльно направлений.

Нанкінський уряд мав на увазі передусім європейські держави.

Китайський націоналістичний уряд згоднвся відкликати попереднє рішення в справі Манджурії. То есть, не буде домагатися цілковитої підлеглости манджурського уряду китайським націоналістам.

АЛЬБАНІЯ — МОНАРХІЯ.

СИМУЛЯЦІЯ ДОБРОЇ ВОЛІ НАРОДА.

ВІДЕНЬ, 20. серпня. — Чутки про монархію, що кружляли тут від кількох тижнів, ствердилися сьогодня. Після повідомлення офіційної преси, по всіх містах Альбанії відбулися демонстрації з вимогами зміни републики на монархію з Ахмет Зогу на чолі, як заслуженого на те за віддану працю народови.

Сподіваються, що противники Зогу зорганізують повстання. Вже тепер шириться пропаганда про незаконність такої монархії та що президента треба настановляти лише на час.

Маси, які приймали участь у демонстраціях, явилися на приказ згори, а не добровільно.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

100 ПО $100

Хто переглядав американські часописи останніх днів, тому певно впала в очі відозва Жидів у справі збірки $1,000,000, призначених для Жидів-інвалідів світової війни, що розкинені по ріжних краях в Европі. Жиди подають, що їхні інваліди знаходяться в тяжкому положенню та що їх обовязком прийти їм з помічю. На ту саме ціль розписують вони драйв, що має на разі принести $1,000,000.

І нема сумніву, бо це кождий добре знає, що Жиди ту суму зложать і то зложать в дуже короткому часі, на протязі кількох тижнів чи місяців. Зложать ту суму, хоч попри неї складають кождого року грубі, кілька міліонові суми на інші гуманітарні цілі, як на жидівську кольонізацію в Палестині і на Україні, шпиталі, школи і т. п.

Розуміється, що українську іміґрацію ніхто не буде рівнати що до фінансової спроможности з американськими Жидами. До американсько-української іміґрації не ставить ніхто таких вимог, як їх можна ставити під фінансовим оглядом до Жидів. Але під моральним і гуманним оглядом ми знова не повинні давати себе нікому другому випередити, бо тоді не будемо мати права називати себе культурними людьми. Коли не можемо дати половини того, що дають Жиди, коли не можемо дати десятої части, то все таки можемо легко дати хоч сотну частину. І давалиб певно, колиб ми навчилися жертвувати так, як жертвують другі народи, а в першу чергу Жиди. А що ми, як загал, не навчилися ще як слід жертвувати, то ми не годні зібрати в рік навіть тисячної части того, що жертвують Жиди.

Другі нації мають у себе тисячі все нових жертводавців, що записують великанські суми на ріжні гуманітарні цілі. В старім краю ми вже мали до війни і таких селян, що записували поле на Рідну Школу чи Просвіту, а то й цілі ґаздівства, яких вартість доходила до 50,000 корон. А по війні ми вже читали про інвалідів, що умираючи, записували весь свій спадок, свою частку поля на Рідну Школу чи своїх оставших товаришів-інвалідів. Тільки з американської іміґрації тяжко добути хоч кілька імен, що булиб приміром для других і жертвували поважніщу суму на якусь добродійну ціль. А прецінь маємо тут і багатих людей і таких, що навіть не мають кому лишити маєтку. Але про них мало чути. Маємо тут стільки бизнесменів і інтеліґентів, що вони моглиб до тижня зложити відповідну суму і збудувати своїм коштом Дім Українських Інвалідів у Львові. Требаж тільки СТО УКРАЇНЦІВ, ЩО РОЗПРАЩАЛИСЯ БИ ЗІ $100 І ЖЕРТВУВАЛИ ЇХ НА ДІМ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ, А ТОЙ ДІМ БУВ БИ ГОТОВИЙ, А ЇХ ІМЕНА БУЛИБ ВИБИТІ НА МАРМУРОВІЙ ТАБЛИЦІ НА ВІЧНУ ПАМЯТКУ ЇХ ЖЕРТВЕННОСТИ. Але і тих 100 Українців тяжко дістати. Та мимо цего ми таки будемо за ними шукати з вірою, що їх знайдемо.

СУДОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ

Польський окупаційний наглий суд судив у Львові українських юнаків за напад на почту. Звичайно, польські судді всіма силами пнулися зробити той напад звичайним актом грабівництва, але на суді факти говорили інше. Самі обвинувачені й факти доказували, що напад не був звичайним грабіжем, а тільки політичним актом. Напад цей, який, на жаль, не вдався, був виконаний по наказу Української Військової Орґанізації її членами, або кандидатами в члени, з метою роздобути гроші для потреб орґанізації.

Поставленої мети не пощастило досягнути і перед польським наглим судом станули „винні" в тім нападі, Окупаційна польська влада не хоче визнати цей напад політичним актом. Вона не хоче признати, що юнаки зважилися на таке ризиковне й небезпечне діло лише в імя великої й святої ідеї визволення своєї батьківщини зпід пястука окупантів. Чесних, ідейних патріотів хотять Поляки одягнути в машкару кримінальних злочинців, щоби тим замазати ідею й святий порив героїв-юнаків. А вже сам судовий процес завдав удар намірам жорстокого окупанта. На процесі виявилося, що кожен з обвинувачених ішов в імя ідеї визволення своєї батьківщини. Тому польським суддям не вдалося цей великий політичний процес обернути в звичайний кримінальний процес, хоч формально судді його таким кваліфікують.

Який присуд того суду, не важне, бо кождий знав, що він не буде ні милостивим, ні справедливим, а буде помстою, розправою окупантів над обезброєними борцями за свій нарід. Така розправа завжди буває жорстока, а особливо коли окупант ще почувається у великій силі, коли окупант знає, що він сидить на вістрю гніву пригнобленого народу.

Коли напад на почту не привів до бажаних наслідків, то він все-ж таки виконав своє діло, як активний прояв визвольної боротьби. Він показав, що примирення з окупантами на нашій многострадальній землі немає. Він показав, що ростуть і кріпнуть нові сили борців, готових на самопосвяту й жертви в боротьбі за державні ідеали українського народу. Він відібється по всій українській землі луною і просякне животворчим сяйвом в ширші кола молодих, активних душ народу. Це геройський подвиг героїв, а такі яскраві прояви виховують наслідувачів і гартують нові кадри бойців-героїв. На місце одного, впавшого в боротьбі за національні ідеали борця, під проміннєм їх героїчних вчинків родяться десятки нових. Немає тої кари, немає тої лютої помсти окупантів, якаб залякала нових наслідувачів загинувших борців. Чим більша лють ворогів, чим жорстокійша їх помста, тим вона сильнійшим відґомоном відбивається в молодих ідейних душах, тим вони більше гартуються до упертійшої боротьби, тим вони стають твердійші в своїх намірах. Такий вже закон природи, що кожна реакція викликає активну боробьбу проти неї, що кожен акт кари-помсти тої реакції викликає контр-акцію зі сторони певних революційних орґанізацій і навіть ширшого загалу народа.

В часи найстрашнійшої реакції в Росії, в часи, коли сокира ката косила голови борців проти самодержавства, як капусту, коли всі закутинки Росії наповнювалися передсмертним харчанням повішених та стогоном замучених борців за волю, найбільше ширилися, кріпшали й росли революційні орґанізації, а разом з тим і наростала революційна підготовка в широких масах народу. Прийшла слушна година й реакція, гнобителі народу тяжко заплатили за своє знущання над ним. Навіть сам теперішний диктатор Польщі не злякався тої реакції, а став у лави борців проти неї а ті, що тепер судять таких самих українських борців, співають тепер Пілсудському осанну за його революційні подвиги в минулім.

Отож і вони мусять знати, що й український нарід завжди буде співати осанну своїм борцям за визволення, завжди буде шанувати память тих, котрих замучили польські катівські руки. На вчинках їх буде виховуватися підростаюче й молоде покоління нових бойців. І прийде час, коли український нарід на своїй землі з отвертими устами, від щирого серця й голосно буде прославляти своїх героїв, замучених гнобителями нашої рідної землі.

Як би Поляки не старалися спинити визвольні змагання нашого народу, як би вони не старалися знищити лави передових бойців, вони своєю помстою, своїми тяжкими карами завжди досягатимуть протилежних наслідків. Їх лють і знущання над чистими, ідейними борцями вдесятирить і скріпить лави тих борців. Ось в чім велике значіння невдавшогося нападу на почту та судового процесу. В невдачі бойці перемогли та виграли. Слава нашим молодим героям, що так відважно ідуть на смерть і муки за свій рідний нарід!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ — СВЯТО ОБЄДНАННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Вчитуючись у звіт д-ра О. Грицая про здвиг співаків Німеччини у Відни і його потрясаючий, дійсно до глибини переймаючий чоловіка ефект моральний, себто відродження і скріплення спочувань родинних і бажання злуки одного великого німецького народа, поділеного кордоном, в одну велику німецьку сімю, мимоволі насувається на думку чоловікови, чому би то і в нас, Українців, особливо в Америці, де положення наше корисніше обставинами політичними від наших братів у рідній землі, не подбати про подібне свято пісні, свято народа і свято обєднання самого нашого, рідного українського народа?

І українського народа нинішне політичне положення є подібне до німецького народа. Сама Німеччина і значна часть колишньої Австрії, се одного коріння, одної крови, великий німецький нарід, поділений кордоном на дві ріжні части, а навіть осібні держави.

Нині по світовій війні, яка змінила мапу світа, границі держав і кордони народів, Німці, як нація найбільше розвинена культурно і економічно, в часі відбудови своєї власної держави по фатальній для неї в наслідках світовій війні, зрозуміли своє критичне положення і вмить стали глядіти за злукою зі своєю австрійською посестрою в оден великий німецький нарід, одну німецьку державу.

Тому спротивляються великі держави світа, бо бояться, що тоді Німеччина стала би відразу переважаючою в силі державою Европи і знова булаби пострахом для великих держав, які не раді бачити Німеччину великою і сильною державою, а бодай не так скоро зараз по війні.

Та хитрі але і патріотичні Німці беруться на спосіб і чого не можуть доконати мечем і огнем, се пробують довершити ніжним оруддем рідної пісні і рідного слова, яке є сильніше і в своїх наслідках успішніше від найтвердшої сталі гарматних куль.

Роблять великі народні здвиги, на яких рідною піснею і рідним словом промовляють до глибоких і ніжних почувань серця німецького народа і так, обєднуючись духом і серцем в одну велику німецьку націю, з часом знайдуть нагоду і на злуку обох сестер німецьких в одну велику німецьку державу.

Чиж наше положення инше? Чиж не ті самі великі держави, особливо Франція, що визичила колись царській Росії біліони долярів і нині боїться, аби сама Росія, по відлученню від неї Великої України, не була в силі звернути її кольосальних довгів і чути не хоче про злуку Великої України з її посестрою галицькою Україною в одну велику українську державу?

Чомуж би нам, Українцям, не йти слідами Німців? І коли хвилево не можемо осягнути нашого ідеалу силою чи дипльоматією, так, не зражаючись ніякими невдачами, треба братись на спосіб і подібним святом української пісні, святом українського народа і святом українського обєднання обновити себе духом і серцем, скріпити наше задушевне бажання злуки обох частей українського народа в одну велику українську сімю, щоби з часом при нагоді тим лекше доконати дійсної і повної злуки державної цілого українського народа в одну велику українську державу.

Таке свято пісні, свято народа і свято обєднання можна започаткувати в Америці. Треба якомусь співацькому товариству взяти ініціятиву і скликати наради співацьких товариств та вибрати комітет, якого задачею буде злучити визначнійші групи співацьких труп в одно велике товариство співацьке, а дібравши до них наших передових бесідників-патріотів, вислати їх разом по всіх закутинах Америки в ціли уряджения святочних концертів.

Сей спосіб потягає більші кошти, на які наш нарід не повинен скупити, беручи на увагу ціль і наслідки таких святочних концертів.

Другий спосіб, більше схожий з духом нашого народа, бо без ніяких надзвичайних видатків, є: Що кілька українських громад повинні лучитись і спільними силами під проводом передових одиниць в громаді устроювати святочні концерти в память наших геніїв Шевченка чи Франка, чи в память нашої державности, запросивши до співучасти в концертах і наших визначніших бесідників.

Такі святочні концерти, переплітані патріотичними промовами, мають далекосягле значінне і особливий вплив на наш нарід саме під теперішну пору. Ними, і тільки ними, нині можна найлекше і найкрасше розбудити духа народного і підняти весь наш нарід до практичної боротьби о наше визволення з неволі.

о. Л. Білянський.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(187)

Як водиться, своїми приятелями з Ц. Ком. партії М. Порш негайно був попереджений про необхідність приготовитись до пояснення. Щоби далі не виявити правдивого стану справи орґанізації, яка вже деякий час зовсім присохла, М. Порш почав добувати дані, що свідчилиб про те, що праця йде з успіхом наперед.

Свідком добування таких даних я був випадково, коли в кабінеті командуючого округою М. Шинкаря, де був я й ґен. Кірей, появився М. Порш. Побачивши ґен. Кірея, він відкликав його в бік до вікна й почав прохати, щоби той дав йому записку, що він по дорученню ґенер. секретаря орґанізує кадрову армію. Ґен. Кірей катеґорично відмовився дати таку записку, заявивши, що він уже давно нічого не робить в справі орґанізації армії ізза браку відповідних коштів, про що Поршови теж відомо. На це М. Порш обіцяв негайно видати потрібні гроші, коби тільки ґенерал дав записку, в якій зазначивби, що він формує армію. Ґенер. Кірей з роздратованням відповів, що вже пізно формувати армію, бо пройшли всі строки й можливости.

На другий день ґен. Кірей з обуренням переказував мені подробиці цієї розмови з М. Поршом, додаючи, що він не хлопчисько, щоб дати М. Поршові своє імя на записку про неістнуючу працю по орґанізації армії. Мовляв, так роблять лише нечесні люде, коли свою вину хотять перекласти на плечі другого. М. Порш саме й хотів свою вину звалити на його, ґен. Кірея. Між иншим М. Порш, даючи свої пояснення, й без розписки ґен. Кірея це зробив.

Цей інцидент страшенно обурив ґенерала Кірея і він, нестримуючись, лаяв при мені всіх наших „безголових політиканів-інтриґанів". Після того ґенерал махнув рукою на всякі можливости вести в Київі творчу працю по боротьбі з большевиками й зник з київського обрію. Пізніше імя його стрічалось в армії Вранґеля як референта в українських справах.

* *

Здавалося, що М. Порш поставив собі мету остаточно доконати українські військові сили й унеможливити боротьбу з большевиками. Поруч з окруженням себе „дорадниками та співробітниками", названими вище мною „мішурісами", він оборону України й керування українським військом забрав з рук Ґенерального Штабу й доручив полк. Ю. Капканови. Раніше його секретарство тримало лише на декоративних військових посадах, бо він виявляв нераз повне неуміння командувати військом підчас боєвих операцій, а крім того впливав деморалізуючо на доручені йому військові части.

Одержавши з рук М. Порша призначення головнокомандуючого всіма противобольшевицькими українськими військами, Ю. Капкан почав з усією своєю енерґією „командувати". Для цього він утворив спеціяльний штаб з таких же військових „авторитетів", як і сам, з осіб, яких раніше Ґенеральне Секретарство ізза повної їхньої некудишности тримало, як кажуть, в чорному тілі. Скоро штаб цей і „головнокомандуючий" все таки прославились, але, на жаль, безупинним пиянством, дебатами та скандальним керуванням військами. Дійшло до того, що самі військa, коли хотіли тоді йшли на фронт проти большевиків, а також, коли хотіли тоді й залишали його по своєму бажанню. Наприклад, Богданівський полк (яким командував раніше сам Ю. Капкан) прийшов з Полтави, коли недалеко від неї були большевики, до Київа їсти різдвяну кутю, підчас якої червоні Москалі захопили Полтаву.

Звичайно, були прекрасні українські боєві частини, як Січові Стрільці, Катеринославське Вільне Козацтво, так зване „Гайдамаки", свіжо сформоване С. Петлюрою, офіцирські школи і инші. Але неумілим керуванням вони або не використовувались зовсім і даремно бовтались без діла, або вжиті до боротьби, ставились у траґічне боєве положення й гинули сотнями в тяжких боях, майже завжди оточені ворогом з усіх сторін. Штаб Ю. Капкана зпочатку мав у себе досить значну силу, крім зазначених вище частин, ще инші, як напр. у Київі цілу сердюцьку дивізію, під боком у Василькові та Білій Церкві гарні два кінні полки, ввесь 34-тий корпус і ще инші окремі частини, що ввесь час прибували з фронтів.

При умілому керуванню всі вони могли бути використані та створити собою значну ударну силу. Але, їх залишали мандрувати безцільно в ешалонах, вилежуватися в касарнях, вислухуючи деморалізуючих большевицьких аґітаторів.

Україна для оборони була розбита на декілька секторів. І от замісць того, щоб дати обороняти кожен сектор певній військовій частині, та призначити відповідних начальників оборони тих секторів, відповідаючих перед Штабом, Штаб Головнокомандуючого сам безпосередньо боронив усі сектори, посилаючи туди періодично уривками по одній-дві сотні вояків. Замісць того, щоби управляти військом, Штаб Ю. Капкана почав командувати окремими його сотнями та четами. Разом з тим майже завжди на одну й туж боєву дільницю посилались невеличкі військові відділи ріжних частин. Таким чином утворився хаос: частини одного й тогож полку, дивізії були в пяти ріжних дільницях, помішані з другими такимиж невеликими частинами.

Словом, дивізії, полки, ціла армія були розбиті на окремі чети, сотні, а найбільше курінi. На одному боєвому участку, на одній і тій же залізничій стації, иноді скупчувалося по складу не більше курiня війська, а між тим воно було від 3—5 ріжних військових частин. Кожен з начальників цих дрібних частин вважав себе старшим за других, бо згори начальників боєвих участків не призначалось. Це в ліпшому випадкові приводило до того, що в запалі сварки цих начальників, за першенство командувати, вони не встигли й опамятатись, як треба було тікати від большевиків. Частенько траплялося й так, що большевики були лише утворені уявою спорщиків, а в гірших випадках це приводило до непотрібно тяжких людських страт.

* *

20. грудня перехвачена телеграма Антонова з Харкова до штабу Північного фронту: „1) Через Москву направляти війська не годиться — вузол забитий. Направляйте через Брянск; там з харчуванням справа стоїть добре (затримано большевиками те, що йшло з України на фронти, в той час, як большевики вели аґітацію, що Ц. Рада не дає збіжа — В. К.). Три полки пошліть негайно до Петрограду: один піде в Сибір, два через Москву. Всі инші не пропускайте через Москву. 2) Пришліть спішно залізничий батальон. 3) Посилаю вам товариша Падалко, використайте його серед Лотишів у Ревелі. Беріть з фронту все, що можна; боротьба буде запекла (з Українцями — В. К.). Поспішайте, не гайтесь. 4) Розброюйте Поляків; 5) Пошліть офіцирів до Ставки. 10/XII. — З товариським привітом — Антонов".

З цього видно, як большевики оцінювали боротьбу з Україною, готувались вести її на широкозакроєний маштаб справжньої війни. В той самий час у нас недоцінювали загрози Півночі й гадали перебороти її, я сказавби, „кустарними" засобами, воюючи від випадку до випадку жменьками вояків, хоч часто й геройчних.

22. грудня. Большевики вже захопили: Гребінку, Хоробичі, Коростень, Чернигів, Ст. Козенку, Маріюпіль (де український полк оголосив „невтралітет"), Ст. Городня та Мглин.

25. грудня. Большевики вже більше наближаються до Київа, в якому теж не все гаразд. Вчора вечером відбулась скликана мною військова нарада. Плян війни Капкана остаточно збештаний, як не витримуючий жадної критики. Не відповідає він елементарним вимогам військової науки. Капкан мусить бути негайно усунутий, але не знаю, чи зробить це Порш, якому нарада не подобалась.

26. грудня. В ночі заарештовано голову Київського Совіту та большев. військово-револ. комітету Київа А. Пятакова і ще 6 активних аґітаторів. Не знаю, що скажуть наші?

28. грудня. В Рівному заарештована армейська Рада особої армії. П. Певному (укр. коміс. Півд.-Зах. фр.) дано директиви поступати рішуче, щоби звільнити Раду, та в свою чергу розігнати большевицькі орґанізації. В Катеринославі йде бій між большевиками та вільними козаками. Полк Орлика, що прибув з Петрограду, пристав до большевиків.

30. грудня. Большевики захопили Могилів Подільський, Ворожбу, Бахмач, Черкаси й инші пункти. Ю. Капкан не усунутий і продовжує разом з Хілоботченком своє пяне командування.

* *

Я вже згадував, що до моїх безпосередніх обовязків не входили справи військової боротьби з большевиками, але все таки, бачучи те лихо, що утворило капканівське командування, я рішив з власної ініціятиви скликати військову нараду, щоби піддати критиці ведення оборони України.

Не повідомляючи про цілі наради, я запросив на 6-ту годину вечера 24 грудня на спільну нараду: командуючого військами округи М. Шинкаря, його начальника штабу ґенер. Грекова, начальн. ґенер. штабу полковн. Слівінського (здається він тоді уже змінив Бобровського), підполк. Поплавка, що приїхав з Одеси, а також Ю. Капкана і його начальника штабс-капітана Хілоботченка.

(Дальше буде).

ПОШУКУЮ 89 УКРАЇНЦІВ З $100.

З РАМЕНИ ОБЕДНАННЯ ПІДНЕСЕНО ГАРНУ І БЛАГОРОДНУ ДУМКУ, ЩОБИ ПОБУДУВАТИ У ЛЬВОВІ УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ ІНВАЛІДІВ ВИКЛЮЧНО ЖЕРТВАМ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ. ТАКИЙ ДІМ ЯК ВІЧНУ ПАМЯТКУ ЖЕРТВЕННОСТИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ЛЕГКО ПОБУДУВАТИ, КОЛИ ЗНАЙДЕТЬСЯ МІЖ НАМИ 100 УКРАЇНЦІВ, ЩО ЗЛОЖАТЬ НА ТУ ВИСОКУ ЦІЛЬ ПО $100.

ВІД СЕБЕ СКЛАДАЮ $100 І ШУКАЮ ЗА ДАЛЬШИМИ 89 УКРАЇНЦЯМИ, КОТРИХ ЩЕ БРАКУЄ ДО ПОВНОЇ ЗБІРКИ. ЖЕРТВУ ВИСИЛАЮ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

О. ЛЕВ ЛЕВИЦЬКИЙ
з Клівленд, О.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Збірка на шпиталик і захист в краю.

Підписана перевела збірку з рамени Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодежю на шпиталик і захист для ремісничої молоді і зібрала жертви від слідуючих:

о. Ф. Тарнавський	$10.00
Дмитро Атаманець	5.00
Мих. Тремко	10.00
І. Рурка	2.00
Мотлюк	1.00
І. Кос	5.00
І. Марущак	5.00
І. Лоханський	2.00
М. Белегай	10.00
Ф. Опиханий	2.00
Кашинський	1.00
М. Клим	2.00
М. Швець	2.00
Н. Сабор	2.00
Л. Сен	1.00
І. Кіщишин	1.00
О. Любас	1.00
П. Зубинський	50
Др. Гриневецький	5.00
М. Полак	1.00
Гр. Биковський	5.00
Т. Хоптяк	5.00
Б. Пелехович	15.00
Ант. Ковалів	2.00
Г. Бас	2.00
І. Кобеляк	5.00
Т. Дуткевич	2.00
Др. Смук	25.00
А. Бойко	1.00
П. Сачавський	2.00
М. Ґут	1.00
М. Водянська	1.00
П. Мікула	1.00
Зі збірки в церкві св. Миколая	29.00
А. Барабаш	1.00
В. Музика	10.00
М. Гейзел	1.00
М. Мелешко	1.00
В. Білянський	1.00
Гр. Дзяврінек	1.00
М. Суховалець	1.00
М. Пашко	2.00
М. Руль	1.00
С. Фута	2.00
А. Гаркава	1.00
І. Дибський	5.00
М. Гусір	2.00
Р. Смук	15.00
Дм. Кузьма	5.00
П. Процюк	5.00
С. Головатий	1.00
С. Мурин	1.00
Ю. Машталь	1.00
Е. Машталь	1.00
В. Мурин	1.00
М. Барабаш	1.00
І. Дмитрів	1.00
М. Лобойко	1.00
І. Шкраба	1.00
М. Костелюк	1.00
К. Кущак	2.00
Е. Пирчак	1.00
М. Горох	1.00
М. Тимош	1.00
Д. Кунво	2.00
І. Канюк	1.00
Т. Курко	1.00
Гочвін	50
о. Ник. Сіменович	3.00
О. Улицький	1.00
Іван Кацамир	1.00
Григ. Чикало	1.00
Гр. Матвіїв	1.00
М. Ґреськів	1.00
М. Дзіварська	1.00
І. Олексій	3.00
Ю. Прійма	1.00
А. Децик	1.00
М. Мельникович	2.00
С. Боняковський	1.50
І. Косович	1.00
В. Мамчак	1.00
Н. Николишин	1.00
П. Винярський	1.00
М. Васильців	1.00
О. Мокрицький	1.00
І. Карпа	5.00
К. Литвин	1.00
Гр. Пасемко	1.00
Ю. Пасічник	1.00
Т. Симко	50
В. Ковалишин	50
Збірка в церкві Пр. Богородиці	32.33
І. Тихани	1.00
Юрій Боян	1.00
П. Ґошко	1.00
Ері Ґутлик	1.00
Гр. Олешко	1.00
А. Свірська	2.00
А. Фот	1.00
П. Андрух	1.00
І. Стефанів	1.00
І. Сахно	1.00
І. Пайда	50
Ю. Тріль	1.00
М. Білик	1.00
М. Желізко	1.00
С. Юрчак	1.00
М. Гоминяк	1.00
Г. Миклуш	1.00
М. Блідий	1.00
Гр. Гарасим	1.00
Д. Костик	2.00
Дм. Мочевський	2.00
о. М. Кузьмак	5.00
К. Щербата	1.00
П. Кальмук	2.00
Г. Гаврилюк	2.00
М. Кукури	25
І. Крупась	1.00
П. Каваців	1.00
В. Ковалик	5.00
М. Бліда	1.00
С. Смік	50
І. Сняданко	1.00
М. Облочинський	1.00
К. Пайда	2.00
І. Максим	50
В. Шурко	50
І. Юрчак	1.00
К. Саламон	1.00
Т. Пелех	1.00
С. Еваньо	1.00
В. Стахора	1.00
М. Москалик	1.00
А. Желізко	1.00
С. Ментус	1.00
М. Ковалик	1.00
П. Івасюк	2.00
К. Чорняк	1.00
М. Чорняк	1.00
С. Чорний	1.00
А. Партика	2.00
А. Цимбал	1.00
П. Пітула	1.00
І. Гізовський	1.00
П. Блідий	1.00
В. Кучерепа	1.00
М. Дірка	1.00
П. Свірська	5.00
П. Кузьма	1.00
С. Пежичун	1.00
І. Карпюк	2.00
А. Шостак	1.00
І. Паславський	1.00
І. Дорош	1.00
П. Селюрак	60
І. Задодчій	50
А. Еізпан	1.00
М. Куриш	1.00
Т. Залуський	1.00
І. Холодницький	50
І. Кутко	1.00
І. Дипак	1.00
Р. Озелко	2.00
Т. Дорош	1.00
А. Бубен	1.00
Гр. Сабор	1.00
В. Когут	2.00
М. Мадей	1.00
М. Люріч	1.00
А. Миклуш	1.00
І. Козловський	1.00
Т. Залущ	50
Т. Рекиський	1.00
С. Подоляк	1.00
О. Гайдук	50
Н. Свитович	2.00
С. Марко	1.00
Т. Варижко	1.00
А. Матишак	2.00
П. Ендзію	2.00
С. Брудний	5.00
Самсон	2.00
М. Шулювська	1.00
Станкевич	2.00
І. Ханас	5.00
Л. Чуйко	2.00
Ґ. Хремерак	1.00
Ф. Сафки	1.00
Т. Лехів	2.00
М. Пахолок	1.00
о. М. Киндій	5.00
М. Шарон	1.00
о. Ф. Тарнавський	1.00
А. Пиж	1.00
П. Дзявронек	50
М. Ярига	50
А. Мадей	1.00
Ю. Маштель	50
А. Брави	50
Х. Лоек	1.00
Ю. Горбач	50
М. Нікельс	1.00
М. Демянчук	1.00
А. Єнкало	50
Т. Подвайцятюк	1.00
Т. Осипко	1.00
Тадеуш Вайс	6.00
Е. Проняк (Канада)	1.00
М. Штогрин	1.00
Г. Маслей	1.00
М. Шевчук	1.00
І. Ганосюк	1.00
В. Остапчук	1.00
М. Лещук	1.00
К. Бернацька	1.00
П. Баран	1.00
Ю. Колісник	1.00
Е. Тягнибік	5.00
М. Березовська	1.00
А. Стефанюк	1.00
М. Сочинець	1.00
М. Юречко	1.00
М. Древніцька	1.00
П. Ярмій	1.00
П. Беднарчук	1.00
Е. Сосяк	1.00
Запомогове Тов. Укр. Жінок	25.00
М. Стефанюк	1.00
В. Шпорлюк	2.00
К. Шемердяк	5.00
Т. Янсевич	5.00
Д. Грабінська	2.00
В. Гавришків	1.00
Р. Рожанюк	1.00
Г. Станкевич	1.00
Ф. Карпюк	1.00
М. Семчишин	1.00
П. Вишинський	1.00
А. Пишко	2.00
В. Міськевич	1.00
В. Дубиця	1.00
Е. Парійчук	1.00
А. Брегец	1.00
І. Бутовський	1.00
М. Борис	1.00
І. Лагола	2.00
М. Мацяк	2.00
С. Креденс	1.00
І. Долинич	75
Т. Менцінський	1.00
Д. Бучман	1.00
І. Гавришків	1.00
М. Співак	50
І. Козак	1.00
Л. Билик	1.00
І. Подлесни	2.00
Т. Яніґа	1.00

До 9. серпня зібрано разом $558.93.

М. Говиковичева.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

СІЧОВИК, Филаделфія, Па. Не звертайте на таке уваги. Ідейна людина не хвалиться своєю ідейністю і не висуває її на кождім кроці наперед, а заставляє своїми ділами других вірити в її ідейність. А до того, бути ідейним, це ніяка заслуга.

УЧАСНИК ПОХОРОНУ, Гартфорд, Конн. Це, що Ви подаєте, дуже знаменне, але воно не надається до часописного ужитку, бо треба би знати точно всі подробиці.

Д. Щ., Монтреал, Канада. Коли хочете, щоби ми містили, пишіть в першу чергу українськими буквами, а дальше лишайте відступи між лініями. Пишіть радше про канадійські справи, бо про наші ми маємо доволі матеріялу.

о. Л. Б. В такій формі, як Ви написали, друкувати не можемо. Ми вже нераз подавали причини і не хочемо повторювати їх і тим разом. Треба писати спокійно і необразливо. В нашім органі не можна рівнож вести ніякої пропаганди за якоюсь вірою, бо така пропаганда недозволена. Нас обходить тільки політичний бік справи. Таких друків, як ви собі бажаєте, нема. Пишіть все в таких справах до адміністрації.

П. Ш., Обурн, Н. Й. До нашого ужитку, на жаль, не надається.

П. Ш., Шикаго, Ілл., На ту тему вже був у нас вірщ і більшої части польським летунам годі давати. Доволі з того, що раз закпили.

Фейлетонів маємо стільки, що нема місця де їх містити, бо і так містимо вже по два в кождім числі.

Г. Г., Джерзи Сіті, Н. Дж. На ту тему більше віршів не друкуємо.

ҐЕЛЬНЕР, Ню Йорк. Дякуємо за пересилку і пригадку, але, як бачите, ми вже зачали були друкувати.

Витинки з ґазет надіслали: О. Мерещак з Ансонії, Конн., о. В. Сполітакевич з Йонкерс, Н. Й., С. Пелц з Найлс, Огайо, М. Цаповський з Кліфтон, Н. Дж., А. Махник з Пульман, Ілл., М. Семптович з Ню Йорку, П. Гірний з Колорадо, Д. Ґрабовський з Фініксвил, Па.

Лікар і адвокат.

Адвокат: Чому ви такі сумні, пане доктор?

Лікар: Саме в тй хвилині мій пацієнт пішов на секцію.

Адвокат: Потіштеся. Мойого клієнта повели саме тепер на шибеницю.

Відповів.

Дві дівчинки сидять на траві край дороги і шуткують зі старого сивого дідуся, який проходить біля них.

— Оце зима йде, — каже одна.

— Вже й сніг на голові, — каже друга.

— Ще до зими далеко, — відповідає дідусь — ще телята на траві.

—o—

У ворожки.

— Ручу вам, що прийде від нього лист.

— Е, я воліла би, щоби він сам приїхав.

— Так? Зараз буде, тільки помішаю карти.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться 26. серпня, в гали церковній в 1-ій годині пополудни. Проситься всіх членів бути на сім мітінгу, бо є важні справи до полагодження. — Е. Марченко, пр.; М. Гнатів, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що мітінг відбудеться в неділю, 26. серпня, в 2-ій годині пополудни, під ч. 610 S. American St. Присутність кождого члена конечна, бо є важні справи до полагодження. Довгуючим членам пригадується, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — І. Сорока, предс.; М. Барна, кас.; О. Будай, секр.

Справедливий.

— Чому ви до них ніколи не ходите із своєю дружиною?

— Ті люде нічого злого мені не зробили.

Др. Остап Грицай (Відень).

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ЯК ПИСЬМЕННИЦЯ

3)

(Продовження)

„ЗА СИТУАЦІЯМИ".

Колиж з дальшими розділами нашої повісти Агляя пізнається зі згаданим уже професором Чорнаєм, „Українцем і великим паном" — в нього значне майно, — то в души дівчини починається типовий для всіх геройок Кобилянської конфлікт: конфлікт між змаганнями до незалежного творчого життя самотою і змогою безжурної екзистенції в подружу з богатим Чорнаєм. Самотужки не всилі Агляя досягнути незалежної екзистенції, присвяченої виключно творчости. В неї нема ніяких матеріяльних засобів, родичі — як ми вже чули — ставляться до її замислів з якоюсь просто незрозумілою для нас байдужністю, якась посада вчительки чи почтової уряднички це покищо тільки хитка мрія, а надія на стипендію, о яку Агляя подалася, розбивається, бо її вона не одержує. Значить — тут, як і в инших повістях Кобилянської, лишається як одиноке оконечне спасення — чоловік, що хотівби одружитися з нашою геройкою і своїм майном допомогти їй до оконечного виобразування її таланту. В повісти „Царівна" таким чоловіком являється доктор Марко. В оповіданню „Через кладку" Богдан Олесь. А тут професор Чорнай. Оттому і мусимо сказати, що оповідання „За ситуаціями" своїм основним заложенням не ріжниться богато від давніших повістей нашої авторки. Ніяка з головних геройок в них не є настільки самостійна вдачею та сильна залізною енерґією своєї волі, щоб дійшла до своєї мети, не оглядаючися на ніякого чоловіка. Всі вони скорше чи пізніше залюблюються, і оконечно повість стає історією їх кохання, а не розмальованням їх непереможного стремління до ідеалу. Правда — дівчата Кобилянської — за виїмком може одної Олени в оповіданню „Людина" — не покидають в суті річи думки про творчість в наміченій собою области мистецтва. Але в тіснім звязку з історією кохання та думка сходить подекуди на другий плян: першою умовою її здійсненян являється всетаки таке чи инше відношення до неї даного чоловіка, тобто добродія, що схотівби дівчині допомогти. І саме ця обставина не дозволяє критикові назвати жіночі типи інтеліґентів в Кобилянської вповсі самостійними, вповні незалежними від свойого середовища і принагідних посторонніх впливів, навіть на перекір тому, що „свобідна людина з розумом" — це їх найвисций життевий клич.

Правда — позірно здавалосяб нам, що між усіми дівчатами Кобилянської саме Агляя-Феліцітас найбільш самостійна духом. Вона не любить звязуватися тісніше з ніким ні з нічим, що примушувалсб її лишатися раз на завжди в залежности від одного-одинокого пережиття. — „В тобі є триб (нахил) перебувати заєдно **свіжі ситуації**" — каже раз до Агляї з цього погляду Андрій (звідсиж і наголовок нашого роману); і чули ми вже, що вона є „як той вітер, що ніде не задержиться, а все гонить дальше і дальше". Але коли приглянемося історії Агляї ближче, то доводиться сказати, що той мнимий нахил до переживання ріжних ситуацій зводиться кінець-кінців усе таки до одної-одинокої ситуації, а саме до кохання з професором Чорнаєм, бо одиноким відклоненням від тої ситуації — коли не причислювати сюди щось так випадкове, як смерть Андрія—це доволі неясний епізод з братом Чорная, Йоганнесом, який і спричинює головну катострофу роману. Ось покохавши Андрія, Агляя зараз думає одружитися з ним, хоч преціньж подружний звязок з ним мусівби перекреслити в майбутньому можливість переживання „ріжних ситуацій" раз на все. І таксамо та обставина, що Агляя так безкритично відноситься до москвофільських ідей Андрія, насуває нам думку, що Агляя, звязавшися з ним, булаб лишилася його слухняною „одномишленчицею" раз на завжди і з погляду на політичну ідеольоґію не булаб мабуть шукала ніяких инших „ситуацій". А після зазнайомлення з професором Чорнаєм наша геройка лишається вже в околі цього пережиття до кінця роману, все в одній і тійсамій ситуації між праведним професором і його ледачим братом, без сили рішитися з радісною свідомістю і готовістю на те, що в її обставинах найбільш доцільне.

Можнаб, правда, виправдувати Агляю скрізь тим, що в неї, як каже авторка, „фамілійна хвороба", що вона дитина поганого середовища, в якому дозріває все инше, тільки не те, що називається твердим, послідовним характером. Цеж одно з наших національних нещасть, що тверда характерність не належала з давніх давен і не належить сьогодня до несхитних прикмет нашої людини; що в найважніших історичних хвилях в нас заявлялися заєдно або явні зрадники і відступники, або всякого роду москво-та польонофіли, які, заспокоївши себе фразою про „інертну, темну, українську масу", шукали раю під студеними крилами наших історичних ворогів, а своїм покидували. Але коли й можна виправдувати безталанну Агляю тим, то годі не сказати, що траґізм тої одідиченої безхарактерности в неї авторкою за мало підкреслений, не звязаний з тим критицизмом, який набиравби тут соціяльного, ширшого значіння як своєрідне мементо для будучих поколінь українського жіноцтва. Я вже зазначив, яким в суті річи **неосудженим** лишається в нашім романі фразеольоґічне москвофільство Агляї. А коли читати роман далі, то помічається, що Кобилянська так і влюблена в свою геройку, що вона мимо очевидної немочі в її індивідуальности намагається розмальовувати Агляю шукано ідеальними красками та як мученицьку геройку високого стремління. В нашої Кобилянської взагалі за мала **відсталь** між нею і її геройками. Для неї вони всі є з певного погляду тільки виразниками її власних поглядів, втіленням укоханого нею жіночого типа, і тому чисто предметових, наскрізь критичних малюнків людини в Кобилянської не багато. Звичайно в неї так, що на головну геройку паде все світлю, а на її окруження самі тіни. І з того видатна односторонність в однім і другім випадку, подібно зрештою, як і в романах Франка. Можна іменно оспорювати питання, чи Агляя, маючи як-не-як доволі заможних батьків, **мусить** бути полишеною на ласку щасливого припадку так, як це тут бачиться. Це зрозуміле для нас в „Царівній", де геройка Наталка на ласці вуйків, а не у своїх родичів. Зрозуміле воно і в повісти „Через кладку", бо там Маня Обринська дитина вбогих батьків, а мати Олеся, захланна богачка, не бачить ніяких причин жертвувати своє майно для артистичних забаганок якоїсь там „еманципантки". Але в нашій повісти геройка у своїх батьків, до того талановита і ще до того слабовита дитина матери, яка попри все своє скупство таки любить хвалитися перед гостями талантами своїх дітей. Правда — Кобилянська підкреслює, що стара Федоренко перед гостями почина „акторувати й говорити неправду". Та припустивши навіть, що вона багато більш хвалиться перед гостями, ніж робить для дітей в дійсности, то якось трудно вірити, щоб саме така захланна на все мати, як Федоренкова, не була захланна й на духове добро, репрезентоване талантом Агляї, бож вона у своїй захланности може собі вирахувати, скільки грошей зароблялаб Агляя, колиб талант її був виобразуваний гаразд. Тай узагалі дивно воно тут, що щодалі родичі Агляї зникають зовсім з овиду оповідання, їх тут так, якби не було, хоч Агляя молода, а до того хоровита дівчина з непогамованою жаждою науки, отже дитина, гідна хіба того, щоб родичі знали про неї бодай тільки, що і як гадає вона робити з собою в життю? Таке полишення дитини в повній самоті на розстаях життя — це по моїй думці щось, що з погляду на традиції українського родинного життя треба причислити до рідких виїмків*).

Так положення Агляї — безвихідне. Родичі не дбають про неї, стипендії нема, а йти на якусь посаду — вона, артистка, не хоче. — „Я не терплю ніякого фаху, що вяже" — каже вона. — „Перебравши раз посаду, людина тоді не є звязана, але привязана — доповідає професор Чорнай. — (Людина) стається функцією, не людиною. А вам ще час до того, як-що не мусите... Ні, Аглая-Феліцітас, — поправився, — вас шкода на функцію". — І дівчина несхитно переконана в тому, що її „шкода на функцію", значить, не гідне це воно її, заробити власними руками на певний шматок хліба. Таким чином саме не лишається їй нічого иншого, тільки дожидати ласки стрічного чоловіка, який, захоплений нею, мігби допомогти їй. І тут лінія її змагання до життєвої самостійности заломлюється вперше, хоч конечности цього навіть погляд Кобилянської про модерний жіночий рух не в силі переконуючо оправдати. Він тут де-що неясно проголошений професором Чорнаєм та звернений проти того, щоб жіночий рух віддалював жінку від його головного призначіння, бути жінкою і матірю.

(Дальше буде)

*) В Шевченка українська кріпачка виховує свою дитину за останній гріш. В Галичині нпр. наші вдови по священиках виховували свої діти просто геройськими зусиллями, а в заможних домах пещено наші діти може більше, як було потреба. А як прекрасно вміла й галицька мужичка оцінювати талант своєї дитини, на це незабутнім доказом та любляча мужицька мати Івана Франка, яку він з рідкою в нього ніжністю згадував і почитав усе своє життя. — О. Г.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ТЕРНОПОЛІ.

Перед окружним карним судом у Тернополі відбудеться розправа проти студентів-Українців (в тім одна женщина), яким закидують шпигунство на користь Москви. Провідник шпигунської організації Міхенко Леонід, аптикар, втік до Києва, прочих арештовано. Боронитимуть обвинувачених: др. Шухевич зі Львова і посол др. Баран та др. Олійник з Тернополя.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

РИВЕРГЕД, ЛОНҐ АЙЛЕНД, Н. Й.

На Рідну Школу і Інвалідів.

Виказ жертводавців укр. гр. кат. парохії св. Івана Хрест., що зложили свої лепти на „Рідну Школу" у Львові і на „Укр. Інвалідів".

На „Рідну Школу" у Львові зложили: По $2.00: Вівчар М., Барнич М., Тимчак Д.; по $1: о. др. Д. Ґулин, Худяк Н., Набрезна Ева, Барнич І., Барнич Анна, Прихідний Н., Дух М., Нижаловський О., Тиш Н., Луцький П., Ломага І., Саміті́с І., Стахів Н., Ванат А., Терешко С., Баковський Н., Корзун П., Барнач Анна, Кисіль Михайлина, Форній Юстина, Білик І., Зданович С., Шабат Т., Кальба К., Чупка Т., Харків Н., Шут І.; по 50 цнт.: Чаплик Марія, Чаплик Г., Небор М., Худяк Магдалина, Яцишин Г., Терешко М.; Махно Я., Барнич Катерина, Махно Павліна, Капраль Стефанія, Барнич Анна; по 10 цнт.: Барнич Марія.

Кромі того зложило товариство „Боян" на „Рідну Школу" $11.00 і із церковної каси додано $1.65. Разом $50.00.

На Укр. Інвалідів у Львові: Вівчар М. $5.; Худяк Н. $2.; Досяк І. 75 цнт. Разом $7.75.

Гроші, себто $57.75, вислано через „Обєднання".

о. др. Д. Ґулин.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

На оборону невинно засуджених.

Пр. Тов. Тернопільщина призначило з товариської каси на невинно засуджених ляцьким судом українських студентів у Львові $25.00.

Члени зложили свої щирі датки на суму $10.25. Разом $35.25.

Жертвували по $1.00: П. Кравчук, П. Писаренко, П. Вівчарський, Т. Тлумацький; по 50 цнт.: А. Запора, Й. Крук, М. Павлусь, С. Ходачок, С. Шулик, Д. Хрущ, П. Канарок, В. Плакса, І. Маньківський, Д. Чорномаз, І. Маркович, І. Маньківський; по 25 цнт.: А. Даткун. — Гроші вислано через Обєднання.

М. Павлусь.

—o—

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На рідний край.

Микола Підгайний на весіллю в Бетлегем, Па., зібрав $19.15, які вислано до Обєднання.

Імена жертводавців: М. Паращук, М. Підгайний, П. Білонь, Л. Кузьмин, В. Гетьманюк, М. Брус, І. Веснер, А. Кіф, А. Романишин по $1.00; М. Запаржоний, Н. Н. по 75 цнт.; С. Маздан, А. Пиріг, А. Юркевич, С. Гозлін, Солордак, Тіліт, М. Мушастий, Л. Бручковський по 50 цнт.; І. Солода, І. Келей, Н. Н., Корінь, Карпович, Михальський, Мозієнко, Н. Н. по 25 цнт. Решта дрібними датками.

ПРО ВЕРБЛЮДА, ОСЛА І ВОЛА.

(Східна байка.)

Каліф судив раз суди у Багдаді. Перед ним станули з черги три небуденні обвинувачуючі: верблюд — Хейрі, осел — Гуркур і віл — Бубало. В імени всіх промовив Хейрі.

— Благородний каліфе! — говорив він — посудино і жерело справедливости! Срібнобородий подателю світла! Прикрасо престолу, надіє і прибіжище народу! Ми три: я, Гуркур і Бубало, стаємо перед твоїм добрим лицем, щоби внести скаргу на людей, які ганьблять нас і наших родових імен уживають як обиди і проклонів між собою. Хай лише хто зробить яку дурницю, зараз інші люди кричать на нього: „Ах, ти осле! Ах ти худобо!" Мудрий каліфе, заборони людям так несправедливо послугуватися нашими іменами!

Каліф думав довго, вкінці відізвався:

— Ваші нарікання, здається, не є безосновні, але... не легко є влекшити вашій недолі. Люди занадто призвичаїлися вже вважати вас за дурних. Та спробую. Ідіть: ти, Хейрі — на схід, ти, Гуркур — на південь, а ти, Бубало — на захід. І пошукайте — може знайдете чоловіка, що буде дурніший від вас. За тиждень прийдіть знову та розкажіть мені про висліди ваших подорожей. Тоді скажу, що далі робити.

Минув тиждень і знову трійка станула перед каліфом, щоби розказати йому, що найшли. Перший промовив Бубало:

— Я був свідком, великий каліфе, суду над молодим Абдулом в Арбені. Обвинувачували його, що вкрав гаманець із грішми Вірменинові Зіґосові, вполудне, коли Вірменин пішов до святині. Абдул був тоді сам у Зіґосовій крамниці. Як його арештували, найшли при ньому богато золота, хоч Абдул походив із убогої родини. Арештований Абдул із плачем впевняв усіх, що він невинний та що тоді був у своєї матері, а не в Зіґосовій крамниці.

— Коли так, — сказав каді — закличте маму, спитаємо її. Я знаю, що вона чесна та побожна жінка і напевно не скаже неправди.

І післав полісмена за матірю.

— Скажи, великий каліфе, чи не дурніший є від наймолодшого телятка чоловік, який думає, що мати не присягне фальшиво, щоби рятувати свою дитину перед ганьбою?

— Ти виграв справу! — сказав каліф. — Тепер послухаймо, що скаже нам Гуркур.

— І... я! І... я! — закричав осел. — Я також, здається, виграв справу. Цілий тиждень бігав я по вулицях Гальгамелі за революціонерами, що облягали ґубернаторів дім. Вкінці дістали його в свої руки тай стали судити, обвинувачували його за несправедливість і хабарі. Потім спалили його на стосі на ринку, а на його місце вибрали ґубернатором Омара-ібн-Селіма. Омар обіцяв їм, що правитиме провінцією справедливо і совісно і дбати лише про загальне добро. Нарід, як почув це, попав у божевільний захват. Звідусіль неслися оклики, що щойно тепер усі житимуть спокійно та щасливо. — Скажи, мудрий каліфе, чи не дурніші від найдурніших ослів є люди, які вірять, що хтонебудь, коли має владу в своїх руках, дбатиме про добро інших, а не своє?

Каліф у задумі кивнув головою на знак згоди та казав говорити Хейрі — верблюдові.

— Я пасся вчора на леваді... — став говорити Хейрі. — Дорогою, що веде зі села попри леваду, йшло двоє людей: молода дівчина і парубок. Він переконував її про щось, вона вертіла лише головою. Тоді парубок сказав: „Я люблю тебе, вір мені, що люблю тебе палко". Одначе дівчина не хотіла слухати його слів, казала, що він непостійний, та що завтра забуде її. „Ніколи, дорогенька! — озвався він. — Присягаюся на все, що вічно любитиму тебе так палко, як нині". Дівчина, як почула це, впала йому на груди, а парубок цілував її в уста й очи. Скажи, благородний каліфе, чи людина, яка щиро обіцює вічну любов, не є дурніша від верблюда? А щож іще ця, що повірила в це?

— Досить! — перебив каліф. — Ви всі три доказали, що ваша правда. Тому присягаюся на мою бороду — що відтепер не вільно буде нікому правовірному назвати людей верблюдом, волом або ослом. Можете відійти спокійно.

Пішли.

На воротях верблюд пристанув і сказав:

— Хочете, брати, заложитися, що з того нічого не буде? Той старий осел вірить, що і його заборони хтось буде слухати!

Зглядність часу.

— Чи знаєш, Юльку, що завтра мої іменини? Що купиш мені?

— Алеж вибачай, дорога, таж ти минулого місяця мала уродини.

— Що ти кажеш? Мій Боже, як цей час біжить...

—o—

Хорий професор.

Лікар: Тепер відотхніть глибоко і скажіть три рази 99.

Професор математики: 297.